

Autististen lasten avustajatilanne heikkenemässä Helsingissä

Helsinki on toteuttanut ja toteuttamassa säästötoimia, jotka heikentävät autististen lasten mahdollisuutta saada pätevää avustaja-apua.

Autismiin liittyviä tyypillisiä ongelmia ovat heikko oman toiminnan ohjaus, heikko keskittymiskyky, sekä normaalien sosiaalisten taitojen puuttuminen.

Näiden ongelmien takia moni autistinen lapsi ei pysty opettelemaan edes arjen perustaitoja normaalin lapsen tavoin matkimalla ja leikkien, saati sitten lukemista tai matematiikkaa.

Näin ollen kokeneen avustajan rauhallisessa ympäristössä antama (erityisopettajan ohjaama) opetus on näille lapsille korvaamatonta. Oikeastaan koko avustaja-termi on autismiluokassa harhaanjohtava: tehtävät käsittävät monia vaativia avustus-, opetus- ja kasvatustehtäviä.

Varsinaisia henkilökohtaisia avustajia Helsinki ei autistisille lapsille enää juurikaan myönnä, mikäli lapsi ei ole muutoin vaikeavammainen – vaikka juuri tuen tarpeen suhteen monet autistiset lapset pitäisikin rinnastaa vaikeavammaisiin.

Koulunkäyntiavustajien työsuhteita on päätettyökeskustelun seurauksena vakinaistettu. Samalla kuitenkin uusien työsopimusten ehtoja on heikennetty niin, että ne käytännössä vastaavat osa-aikaisten ehtoja.

Avustajien viikkotuntimääriä on leikattu 38,25:sta 26:een. Aloittavalla avustajalla 26 viikkotuntia tarkoittaa käytännössä hieman yli tuhannen euron kuukausipalkkaa.

Lisäksi sopimukseen on lisätty "kesäkeskeytys"-ehto, joka käytännössä tarkoittaa palkatonta lomakuukautta ilman lomautukseen kuuluvaa sosiaaliturvaa. Tämä lienee lakiteknisesti mahdollistettu antamalla avustajille mahdollisuus itse hakea täksi ajaksi muita kaupungin töitä. Kyseenlaista on, onko ainakaan ehdon piirissä olevien määrän kasvaessa kaikille tarjolla koulutusta vastaavia tehtäviä.

Koulunkäyntiavustajien määrää luokissa aiotaan mitä ilmeisimmin pienentää.

Tällä hetkellä autismiluokkien avustajatilanne on Helsingissä kohtalainen: avustajia on useissa luokissa minimivaatimukseen verraten yksi "liikaa".

Opetusviraston "avustajaresurssien mitoituksen uudelleen arvioinnille" on vaikea nähdä muuta todellista tavoitetta kuin avustajien määrän vähentäminen.

Samalla jo kuusivuotiaat autistiset lapset on päätetty siirtää päivähoidon piiristä kouluihin, eli eniten jatkuvaa tukea vaativien oppilaiden määrä tulee lisääntymään.

Sosiaalitoimen palveluksessa olevat iltapäivätoiminnan ohjaajat jatkavat lapsen kuntoutusta koulupäivän jälkeen. Käytännössä useimmissa kouluissa osa ohjaajista tekee myös koulunkäyntiavustajien tehtäviä, jolloin he pystyvät suoraan jatkamaan koulupäivän jälkeen lapselle hyödyllisiä harjoituksia.

Sosiaalitoimi pyrkii tulkitsemaan uudelleen lain vaatimusta "ammattitaitoisesta ja tehtävään

soveltuvasta henkilöstä" niin, että viranhaltijoiden ammattinimikkeitä voitaisiin muuttaa ja palkkausta tätä kautta heikentää, sekä palkata jatkossa heikommin koulutettuja ihmisiä.

Edellä kuvatut säästötoimet eivät yksittäisinä toimenpiteinä kenties tunnu merkittäviltä.

Yhdessä ne kuitenkin muodostavat kehityssuunnan, joka Helsingin poliittisten päättäjien tulisi korjata.

Säästötoimenpiteet johtavat tilanteeseen, jossa vakituisia, pitkäaikaisia, ammattitaitoisia avustajia ja ohjaajia on muutaman vuoden kuluttua erittäin vaikeaa saada: ammatista tulee erilaisen tilapäistyövoiman läpikulkupaikka.

Jokainen tunti jonka lapset saavat vähemmän tai heikommin koulutettua avustaja-apua lisää näiden lasten tarvetta yhteiskunnan maksamaan tukeen koko aikuisiän ajan.

Tämä ei voi olla järkevää säästämistä, ja tulee myös (työntekijöiden jatkuvasti vaihtuessa) aiheuttamaan merkittäviä käytännön ongelmia toimintaa johtaville.

Helsingin Autismi- ja Aspergeryhdistys
Riitta Myllymäki, pj.
Jari Eronen, vpj.
Kirsimarja Vahevaara, hall. jäsen